

138

№181

Куда Київ - 47;
проспект Терешкич, 50
Редукція
"Сільських Вістей"
 Кому 1 книга - меморіал.
"33-й. То. 100"

Индекс предприятия связи и адрес отправителя
265224

Довенська обл.
с. Олександрія
Табрилот. Тамка Антонівна

252047

Пишите индекс предприятия связи места назначения

Забути не можна, простити — теж.

— Що, мама?

— Діти.

Так щоразу зачитувала наша мама тата, коли той повертався з північки, де стояла корова. Мати татого зітхала, а батько ватко сідав на лаву, уважно розглядаючи свої ноги. Вони набрякли так, що шнурки від підштанчиків врізалися в тіло. Голова не витримувала думок, що ватко роїлися повсякчас, коли вона небудь скочила снам. Ми сестеро, ворушилися під товстеною рідюною і, хто уві сні, хто наяву, жалісно просили: "Мамо, їсти... їсти..."

А їсти не було гого. Таж періодзати третій рік... Мати сохла з голоду, батько пух. А ми, дітлахи, плакали: нам хотілося їсти.

Вся нарія була на корову.

— Скоро скоро, дітоньки, буде у нас моголо, нап'ється досхогу. Та могола не було, корова дівго не темилася, і ми татом погамі пухкнати.

Докургали боги в пивоті. Ще летав сніг, а ми бігли в невеличкий лісок і обривали бруньки, пізніше листя, ще пізніше лободу і спорши. Мати сушила зілля, ми товкли його в ступі. Додавши дрібку соли і трохи води, мати лісила "лієсто", робила невеличкі коржісі (ми їх називали ліпеніку) і саджала на черинь. Слиззкі, пожегані воки не мали і подеди хліба. Тількише нагадвали корів'ячий кізак. Ще гарзалими ми хватали їх і запіхали в рот, а потім дівго корчилися на долівці від болю.

Тато практиє зберіє стержнів з куркурюзаних качанів. Лотовгені, вони на вигляд і на смак похожі берли на пирсу. Проковтнути ліпенік з такого "борошна" було неможеліво. Ми пробіхали в горло водюю. І чим більше її тили, більше пухли.

Тілки для готиринського братика мати зважувала баланду, заколотивши дві — три лопки мурки в окропі. Та з потних днів мурки ставало все менше і менше, і мати плакала, годуючи немовля.

— Не плач, Маріє. Дітими наш хлопчик, — сказав батько повернувшись з колгоспного двору. — Тоглян, цімже два кілограми мурки одержав на трудодні.

А на другий оень мурки не стало. Тож мати сходила за лівір / за соняшниківням, щоб розтопити тіч,

ми не злоблячись, знайшли гарбину і війни ту лурку до пилки.
— Дітокми, що те ви наробили? Чим же я буду годувати
Михалку, попре наш хлопчик.

(Хлопчик ми любив, бо в сім'ї всі були дівогата). Мати
тулила нас до сиріх грудей, а слози текли і текли по її
хурих вквілих щоках.

Але ми мало усвідомлювали, що творили. Голод штовхав
людей і не на такі злочини.

На огороді у нас дозрівала смутська пшита. Щодня ми бігали
дивитись, чи не налавається колосся. А воно, як козло, стало
зелене-зелене. Зате скільки було радості, коли, нарешті,
батько дозволив нарізати колосків. Мати підсушувала їх в печі,
наміла в руках зерн, стовкло їх в ступі (ми вже не мали
сил) і спекла коржі. Вони були такі білі-білі, такі пахли,
такі жадані, що ми дивились на них, як на чудо. Ми відшпи-
пували пухляки малесенькі кусочки, обережно щоб не зронити
крухитки, клали в рот і смиктали: коржів було всього два, а нас
так багато. Смиктали і дуже жалували, що наш добрий су-
єйо дядько Федір не дотягнув два-три титки до свята.

Аришнілов (він приходив щодня) став біля порогу і очима попро-
сив їсти. Мати подала ліпекки. Він потягнув на неї сирно,
поволокеньки повернувся, говляючи ногами-колосами, і пішов.

А на маму ліпекки він стояв, замислювавсь калюжа вода:
шкіра лопалає на розпухлому тілі, і з тріцици еогласе вода.

Така і унав він за воротами кожного двору. Тільки на
друзий день, коли збирали труни по селі, підібрани і його.

Така голодна смерть гекала і нас. На щастя, отримавсь корова,
а татаві вдалось винянути в комірника за велику широтя-
ну хустку і мідній котелок (з ним він повернувся з імперія-
лістичної), відерце картоплі, і ми окмгали
шмироки. Коли газети принесли звістку про смерть Сталіна,

ми всі щиро плакали, не знаючи, що плакали не за "вождем
народу", а за його ворогом. Плакали за тим, хто набурав-
ся над крайкою народом, родюгою Полтавщиною, за
сама могла прокорити всю Україну. А вона сама
пухла з голоду, порохтіла обтягнутими шкірою кістками,
парала в знемозі, потім плотвала, здіймала в розпачі
руки до неба на незасіяних кивах.

Такого забути не можна.

Простити — теж.

Таня Таврилок.
с. Александрія
Довенської області.